

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Tomáše Langáška a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 424/16, Praha 2, týkající se žaloby proti instrukci Ministerstva spravedlnosti č. 58/2009-OD Org., v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze č. j. 8 A 172/2012 - 31 ze dne 2. 5. 2013, o zamítnutí žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalobou podanou u Krajského soudu v Brně se žalobce domáhá určení, že instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 58/2009-OD Org., kterou se vydávají vzory obálek pro doručování písemností soudy, vzory výzvy a sdělení pro vyvěšení na úřední desce soudu a potvrzení o přijetí, je nezákonná a zásah do práv žalobce vzniknuvší v důsledku její aplikace trvá. Žaloba byla usnesením Krajského soudu v Brně č. j. 30 A 33/2012 - 5 ze dne 9. 3. 2012 postoupena Městskému soudu v Praze (dále též „městský soud“).

[2] Žalobce spolu s podáním žaloby nezaplatil soudní poplatek, proto jej k tomu městský soud usnesením ze dne 15. 1. 2013 vyzval a zároveň mu zaslal k vyplnění formulář o prokázání osobních a majetkových poměrů. Žalobce následně požádal o osvobození od soudních poplatků a k žádosti přiložil vlastní zjednodušené prohlášení o osobních a majetkových poměrech, v němž mimo jiné uvedl, že z důvodů plné invalidity nemá

žádné zdanitelné příjmy a jeho nezdanitelné příjmy jsou tvořeny příspěvkem na živobytí ve výši přibližně 3 000 Kč měsíčně. Jelikož městskému soudu bylo z jeho úřední činnosti známo, že v minulých letech žalobce uváděl, že měsíční výše jeho nezdanitelných příjmů činí přibližně 6 000 Kč, přípisem ze dne 8. 4. 2013 žalobci uložil, aby do 15 dnů od doručení výzvy věrohodným způsobem prokázal výši veškerých dávek, jichž je v současnosti příjemcem (např. kopiemi rozhodnutí, jimiž mu byly tyto dávky přiznány). Soud žalobci zároveň vysvětlil, že důvodem k tomuto jeho postupu je tvrzená změna v majetkových poměrech žalobce, a uvedl, že postačí sdělení spisové značky věci, v níž tyto skutečnosti žalobce případně zdejšímu soudu již doložil. Zároveň soud žalobce poučil, že v případě nevyhovění výzvě nebude moci žádosti o osvobození od soudních poplatků vyhovět.

[3] V podání ze dne 19. 4. 2013 žalobce soudu sdělil, že výzvě nerozumí, neboť vzhledem k nižšímu příjmu nemá prostředky na kopírování a není osvobozen od placení poštovného.

[4] Městský soud v záhlaví uvedeným usnesením žalobci osvobození od soudního poplatku nepřiznal. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že majetkové poměry stěžovatele se zjevně změnily, neboť oproti dřívějšímu uvádí odlišnou (nižší) výši svých příjmů. Městský soud proto, vycházející z toho, že „*výše žalobcových příjmů je při rozhodování o žádosti o osvobození od soudních poplatků jedním ze stěžejních faktorů*“, žalobce vyzval k doložení jeho aktuálních příjmů. Městský soud zdůraznil, že „*vyšel žalobci v nejvyšší možné míře vstříc, když jej k prokázání jeho majetkových poměrů vyzval a uvedl, že v odpovědi postačí uvést příslušnou spisovou značku věci, v níž už své současné majetkové poměry zdejšímu soudu doložil. Náklady žalobce na prokázání jeho majetkových poměrů by se tak pohybovaly v řádu desítek korun.*“ Stěžovatelovo tvrzení o nedostatku prostředků na pořizování kopií dokumentů vyhodnotil městský soud jako „*naprosto nedůvěryhodné vzhledem ke skutečnosti, že žalobce očividně má prostředky na zahajování desítek soudních sporů ročně jen u zdejšího soudu (v roce 2013 soud dosud eviduje u žalobce 36 žalob); v takovém případě by si žalobce ostatně nemohl obstarávat ani ty nejzákladnější životní potřeby.*“

[5] Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost. Důvody stížnosti, jak je stěžovatel obsahově vymezil, se opírají o § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť stěžovatel v zásadě namítá chybný procesní postup (požadavek na doložení výše příjmů) v řízení před městským soudem, tedy jinou vadu řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé ve smyslu citovaného ustanovení. Ačkoli sám stěžovatel své námitky nepodřazuje pod žádný ze zákonem stanovených důvodů, Nejvyšší správní soud dle své konstantní judikatury (rozsudek ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS) vychází z toho, že „*pokud ze znění kasační stížnosti vyplývají důvody seznatelné a podřaditelné pod zákonné kasační důvody, není rozhodující, že stěžovatel své důvody nepodřadí jednotlivým zákonným ustanovením, či tak učiní nepřesně.*“

[6] Nejvyšší správní soud shledal, že podmínky řízení jsou splněny, a kasační stížnost vyhodnotil jako přípustnou, neboť byla podána včas (§ 106 odst. 2 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů [dále jen „s. ř. s.“]) osobou oprávněnou (§ 102 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Za situace, kdy

předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí (usnesení), jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Kasační stížnost není nepřípustná ani z jiných důvodů stanovených zákonem (§ 104 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud dále zkoumal, zda napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), avšak žádné takové vady neshledal.

[7] Nejvyšší správní soud poté kasační stížnost věcně posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[8] Městským soudem zvolený procesní postup a na něj navazující rozhodnutí lze podle Nejvyššího správního soudu akceptovat. Nejvyšší správní soud připomíná, že opakovaně vyhodnotil okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje u soudu svá práva, jako projev svévolného a účelového uplatňování práva (viz např. rozsudek ze dne 8. 3. 2012 č. j. 2 As 45/2012 - 11, všechna citovaná rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz). Stěžovatel svá práva uplatňuje převážně zjevně šikanózním způsobem a nesoudí se veden snahou o meritorní řešení sporu, nýbrž pro samotné vedení sporu (viz rozsudek ze dne 7. 6. 2012 č. j. 2 As 82/2012 - 13). Nejvyšší správní soud tak v minulosti aproboval i taková rozhodnutí soudů prvního stupně, které zamítly žádost stěžovatele o osvobození od soudního poplatku s odůvodněním, že stěžovatel zneužívá institutu osvobození od soudních poplatků k bezplatnému svévolnému uplatňování práva k neomezenému vedení soudních sporů (viz např. rozsudek ze dne 25. 2. 2013 č. j. 2 As 28/2013 - 11).

[9] V evidenci zdejšího soudu je vedeno ke dni 31. 7. 2013 celkem 798 spisů, kde žalobce vystupuje v pozici stěžovatele, resp. navrhovatele. Z evidence zdejšího soudu je dále patrné, že množství žalobcem vedených sporů se v průběhu času zvyšuje. Pouhá skutečnost, že stěžovatel vede takové množství sporů, přirozeně sama o sobě neznámá, že by jeho žádostem nemělo být vyhověno. Rozhodující je seriozita a stereotypnost stěžovatelem vedených sporů, spojená s opakováním obdobných či zcela identických argumentů (v podrobnostech lze odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 8 As 130/2012 - 10 ze dne 28. 2. 2013, jež stěžovatel taktéž v procesní roli stěžovatele obdržel). Charakteristické pro stěžovatele je i to, že na výzvy soudů k odstranění vad podání nereaguje konstruktivně, nýbrž obratem sděluje své výhrady, resp. domněnky a představy o tom, jaký měl být v dané situaci správný postup příslušného soudu. Za těchto okolností se zasílání formulářů, jejichž vyplňování stěžovatel *a priori* odmítá, případně výzev k doplnění či prokázání svých tvrzení, jeví mnohdy jako neúčelné a představovalo by neekonomické plýtvání veřejnými prostředky.

[10] Pokud jde o posouzení kasační stížnosti, stěžejní námitkou je fakt, že městský soud ve své argumentaci pominul stěžovatelovo sdělení, učiněné již ve zjednodušeném prohlášení o osobních a majetkových poměrech, že „*osvědčení orgánu státní správy sociální poměry navrhovatel dále nedokládá, poněvadž takový orgán je dodnes nečinný k žádosti o vydání osvědčení (předmět žaloby)*.“ S tím však nelze zcela souhlasit. Městský soud ve svém usnesení uvedl: „*Chce-li ... být účastník se svojí žádostí o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí soudu jednak osvětlit nedostatečnost svých majetkových poměrů, jednak musí tato*

tvrzení řádně doložit.“ Tvrdil-li tedy stěžovatel, že překážkou, která mu brání v doložení jeho příjmů podle požadavku soudu, je nečinnost příslušného orgánu, měl (nejpozději na výzvu soudu ze dne 8. 4. 2013) toto své tvrzení doložit, např. odmítavou odpovědí správního orgánu na svou žádost o vydání osvědčení nebo alespoň kopií takové žádosti, na niž správní orgán vůbec nereagoval. Naznačil-li stěžovatel, že tvrzená nečinnost je předmětem jiné jeho žaloby, mohl v souladu s výzvou soudu pouze odkázat na příslušný soudní spis. Nic takového však stěžovatel neučinil a důkazní břemeno tak neunesl.

[11] Za další klíčovou námitku stěžovatele lze označit tvrzení, že požadavek městského soudu na doložení výše státní podpory, která se oproti dřívějšímu snížila, je „nesoudný“. Podle stěžovatele platí, že *„soud nemá provádět dokazování nedostatku, nýbrž vyšetřit poměry – návrhovatel je přitom přiznal.“* K tomu Nejvyšší správní soud podotýká, že majetkové poměry žadatele o osvobození se zjišťují vždy k aktuálnímu datu. Smyslem tohoto zjišťování je učinit si obrázek o tom, zda žadatel má či nemá dostatečné prostředky na zaplacení soudního poplatku, a dále v jakém rozsahu by jej soud měl od soudního poplatku osvobodit. Nejvyšší správní soud v této souvislosti připomíná, že s účinností od 1. 1. 2012 došlo k úpravě pravomoci správního soudu přiznat osvobození od soudních poplatků obsažené v § 36 odst. 3 s. ř. s. zákonem č. 303/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Nyní mají správní soudy zásadně přiznávat pouze částečné osvobození od soudních poplatků. Úplné osvobození od soudních poplatků je možné pouze výjimečně ze zvlášť závažných důvodů. Význam pro správné posouzení žádosti tak může skutečně mít i snížení dosavadních příjmů žadatele, neboť tam, kde dosud bylo na místě pouze částečné osvobození od soudních poplatků, může nyní přicházet v úvahu vyšší míra osvobození či dokonce osvobození úplné. Jestliže však žadatel aktuální výši svých příjmů ani na výzvu nedoloží a soudu tak provedení náležitých úvah stran rozsahu osvobození znemožní, nezbyvá, než jeho žádost zamítnout úplně, byť by i třeba soud dříve témuž žadateli osvobození od soudních poplatků přiznal.

[12] Na toto hodnocení nemohou mít žádný vliv stěžovatelovy námitky, v nichž vyjadřuje nesouhlas s předchozím postoupením věci Městskému soudu v Praze, ohrazuje se proti způsobu, jakým městský soud shrnuje v narativní části svého usnesení obsah žaloby, vytýká městskému soudu, že odmítl žalobce osvobodit od soudních poplatků (v množném čísle), ačkoliv ten žádal o osvobození pouze od jediného soudního poplatku, nesouhlasí s poučením, podle něhož je možné podat proti němu kasační stížnost, a upozorňuje, že přiznané osvobození od soudních poplatků by soud mohl kdykoliv za řízení odejmout, kdyby zjistil, že nemělo být přiznáno. Tyto námitky jsou pro posouzení věci irelevantní.

[13] Nejvyšší správní soud jen pro pořádek dodává, že bude na městském soudu, aby vyzval stěžovatele opětovně k zaplacení soudního poplatku, stanovil mu k tomu (novou) lhůtu a poučil jej o následcích nesplnění výzvy. Městský soud by měl k výzvě s potřebným poučením přistoupit po obdržení tohoto rozsudku Nejvyššího správního soudu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2008 č. j. 1 As 75/2008 - 77).

[14] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1, 7 s. ř. s., ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona.

Žalovaný měl ve věci úspěch, podle obsahu spisu mu však žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. srpna 2013

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně

senátu